

Täysistunto

Torstai 30.3.2017 klo 15.58—18.43

2.3. Suullinen kysymys valinnanvapauslainsäädännön aikataulusta (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 42/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys: edustaja Andersson.

Keskustelu

16.28 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Rehula tässä äskettäin totesi, tämä hallituksen ajama valinnanvapausmalli on saanut hyvin laajasti kritiikkiä eri asiantuntijoilta. Tämä valinnanvapauslainsäädännön lausuntokierros päättyi tiistaina, ja lakiesitykseen jätettiin yli 600 lausuntoa. Monet asiantuntijat ja myöskin kaupungit suhtautuvat palvelujen pakkoyhtiöittämiseen ja ulkoistamiseen kriittisesti sen takia, että nähdään, että se tulee nostamaan järjestelmän kustannuksia, lisäämään kansalaisten välistä epätasa-arvoa, ja kaiken lisäksi on myöskin arvioitu, että tähän esitykseen liittyy perustuslaillisia ongelmia.

Te, pääministeri Sipilä, olette sanonut, että kritiikki otetaan huomioon, lausunnot luetaan huolellisesti ja sen jälkeen lakiin tehdään tarvittavat muutokset. Hallituksen tavoitteena on kuitenkin saada tämä lakipaketti valmiiksi jo ensi viikolle. Arvoisa pääministeri, miten tämä on edes mahdollista ja edustaako tämä sitä huolellista [Puhemies koputtaa] ja laadukasta lainsäädännön valmistelutyötä, mitä tässä salissakin on useampaan otteeseen peräänkuulutettu?

16.29 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että tähän laajaan valinnanvapauspakettiin ja laajaan sote-uudistukseen on tullut paljon palautetta. 600 lausuntoa on tullut, ja niitä on tutkittu matkan varrella. Toki näitä mielipiteitä ja lausuntoja on tullut jo matkan varrella, ja niihin on pystytty varautumaan. Sieltä on nyt kerätty ne keskeiset huomiot. Yksi huomio on se, että on huoli siitä, voidaanko tämä panna toimeen siinä aikataulussa, mikä on. Sitten ovat nämä perustuslakiin liittyvät huomiot, ja sitten ovat tähän, mitä palveluja siihen sisältyy, liittyvät huomiot.

Näihin liittyen teemme nyt pitkää päivää ja reformiministerityöryhmä tekee pitkää päivää sillä tavalla, että voisimme tarvittavia linjauksia tehdä. Myöskin lakipykälä ovat virkamiehet tässä matkan varrella jo trimmanneet uuteen asentoon. Mutta tärkeintä olisi nyt se, että saamme ne linjaukset, jotka tuon lausuntokierroksen perusteella täytyy tehdä, tehtyä mahdollisimman pian.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2017 vp

16.30 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä nyt vaikuttaa siltä, että hallitus poliittisista syistä haluaa saada tämän valinnanvapauslainsäädännön eteenpäin mahdollisimman nopeasti siitä huolimatta, että siihen on kohdistunut erittäin laajasti asiantuntijakritiikkiä. Erityisesti tämä valinnanvapausmalliin siirtymisen aikataulu on monien asiantuntijoiden mukaan täysin mahdoton. Viimeisimpinä arvostelijoiden joukkoon ovat liittyneet muun muassa Petteri Orpon johtama valtiovarainministeriö, Kansaneläkelaitos ja myöskin Raimo Sailas.

Aikalisän ottaminen tähän sote-uudistukseen on myöskin kansalaisten mielestä tärkeää. Vasemmistoliitto on tänään avannut "kansan välikysymyksen" allekirjoitettavaksi netissä, ja olemme yhden päivän aikana saaneet yli 2 000 allekirjoitusta tähän adressiin.

Arvoisa pääministeri Juha Sipilä, aikooko hallitus todellakin runnoa läpi valinnanvapausmallin hallituksen päättämässä aikataulussa siitä huolimatta, että kaikki [Puhemies koputtaa] asiantuntijat pitävät sitä mahdottomana?

16.31 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hie-man hämmentävää nyt, koska toisaalta on tullut kova vaatimus siitä, että kun ensi viikolla käymme välikysymyskeskustelua, niin meidän hallituksen pitäisi tehdä linjaukset ennen sitä valmiiksi. Nyt te annatte ymmärtää, että ei näillä niin kiire olisikaan ja täytyy tehdä huolella töitä ja meillä onkin pidempi aika tässä käytettävissä. Voisitteko nyt päättää, haluatteko te meidän linjaukset nyt vai vasta vaalien jälkeen? Molemmat meille käyvät. Mutta me teemme nyt kovasti töitä sen eteen, että myöskin kansalaiset kuntavaaleissa tietäisivät nämä auki olevat linjaukset tai mikä tässä luonnoksella olleessa ehdotuksessa sitten muuttuu tämän lausuntokierroksen perusteella.

16.32 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että oli pääministeri Sipilän huumoria kysyä, haluammeko, että tämä vuosisadan isoin uudistus tehdään huolella. Kyllä haluamme, ja se on juuri se, mitä edustaja Andersson äsken peräänkuulutti. Tehkää huolella, älkää hätiköiden — kysymys on ihmisten terveydestä, ihmisten sosiaalisista palveluista.

Mutta, arvoisa pääministeri, kysymys on myös ihmisten työpaikoista, sadoistatuhansista työpaikoista pienipalkkaisilla, naisvaltaisilla aloilla. Te jo niistitte näitä aloja 30 prosentin leikkauksella lomarahasta, [Ben Zyskowicz: Ei se ollut hallituksen päätös!] ja nyt huoli syntyy siitä, että kun te pakkoyhtiöitätte ja ulkoistatte, niin mitä tapahtuu näiden satojentuhansien työehdoille. Esimerkiksi moni asuu työsuhteasunnossa, jonka tarjoaa kaupunki. Mitä hänelle tapahtuu, jos siirtyy maakunnan palvelukseen tai yrityksen palvelukseen? Oletteko te miettineet ollenkaan sitä, mikä on [Puhemies koputtaa] tilanne näillä pienipalkkaisilla työntekijöillä tässä uudistuksessa?

16.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä uudistusta on tämänkin hallitus valmistellut kaksi vuotta. Kyllä tätä työtä on tehty pitkään ja huolella. Tässä on ollut valtava virkamieskoneisto mukana ja tässä on kuultu lukuisia, lukuisia asiantuntijoita, ja ei tässä mistään hätäilystä kyllä voi puhuakaan. Nyt on kysymys siitä, että tämä pitkään valmisteltu uudistus on lausuntokierroksella ja lausuntokierroksen palautteen perusteella sitten mietitään, mitä siinä hallituksen esityksessä tullaan muuttamaan. Tästä tässä nyt on kysymys eikä siitä, että jotakin hökäistäisiin muutamassa päivässä tai viikossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2017 vp

Peruspalveluministeri varmaan vastaa tähän työehtokysymykseen, mutta sanon yleisesti sillä tavalla, että kyllä meidän terveydenhuollon ammattilaiset saavat olla huoletta siitä, etteikö tällä alalla edelleenkin töitä olisi. [Välihuutoja] Pikemminkin päinvastoin, tämä valinnanvapausmalli tulee tuottamaan heille myöskin valinnanvapautta työpaikkojen suhteen ja uutta tarjontaa sinne. Että luulen, että tämä uudistus on työntekijöiden kannalta [Puhemies koputtaa] lopulta todella hyvä.

16.35 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täydennän niiltä osin, että täällä eduskunnan käsittelyssä on jo henkilöstöön ja heidän eläketurvaansa liittyvät esitykset, ja kuten varmaan edustaja tietää, niin tässä kun 1.1.2019 tulee voimaan tämä järjestäminen ja vastuu siirtyy maakunnille, niin ne työntekijät siirtyvät liikkeenluovutuksen periaatteilla vanhoina työntekijöinä ja yhtiöittämisen osalta siinä on kahden vuoden aika. Itse olen ainakin saanut sellaista viestiä, että tämä on turvallisesti tehty, kun tämä on näin kirjoitettu. Nämä lait ovat täällä eduskunnassa käsiteltävänä jo nyt.

16.35 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valinnanvapaus oikein ja huolellisesti toteutettuna voi sinällään olla ihan hyvä asia. Sen sijaan jos käy niin, että terveystalot keskittyvät suurille alan toimijoille, jotka vielä usein saattavat olla ulkomaisessa omistuksessa, se ei ole välttämättä hyvä kehityssuunta. Kristillisdemokraatit pitävät tärkeänä ja haluavat edistää pienten ja keskisuurten kotimaisten yritysten ja myös kolmannen sektorin toimijoiden mahdollisuuksia toimia markkinoilla. Yksi esittämämme keino on jakaa hankinnat pienempiin osiin. Kysyn ministeri Rehulalta: mikä on teidän arvionne, kykenevätkö suomalaiset palveluntuottajat kilpailemaan menestyksellisesti alan markkinoilla?

16.36 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te kysyitte, että aiotaanko jakaa markkinoita. Tässä on tarkoitus luoda sellainen lainsäädäntö, joka antaa perustat sille, että niin isommat kuin pienemmätkin yritykset voivat olla palvelutuotannossa mukana. Varmojen asioiden, missä pk-sektori on mukana, ovat nämä asiakas- ja maksusetelit, jotka tulevat käyttöön, ja henkilökohtainen budjetti, josta jo edellisen aihepiirin kanssa keskusteltiin. Lisäksi me olemme kirjoittaneet valinnanvapauslainsäädännön palveluntuottajan määritelmiin, että pienempikin, jopa yhden yrittäjän, yritys voi olla mukana siinä palvelutuotannossa, jota valinnanvapauden piiriin tulevilla palveluilla on.

Täällä on puhuttu yhteisistä huolista, ja jos joku on yhteinen huoli niin hallituksella kuin ainakin kristillisdemokraateilla, se on se, että pk-sektori on tässä mukana. Tämä ei ole ongelmatonta, sillä suurella on mittakaava- ja skaalaetunsa. Mutta toisinpäin, kyllä me olemme pykälät pyrkineet kirjoittamaan niin, että pk-sektori matkassa on.

16.37 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäinen pakko korjata edustaja Arhinmäelle, että hallitus ei päättänyt julkisen sektorin lomarahojen leikkauksesta, sen päättivät työmarkkinaosapuolet. Hallituksella oli aivan muut komponentit tarjolla tähän kilpailukykykysymykseen.

Mutta mitä tulee aikatauluihin, niin tärkeätä on, että ensi viikolla, kun täällä käydään välikysymyskeskustelu, hallituksella on vastaukset niihin väärin väitteisiin, joita oppositio

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2017 vp

jatkuvasti esittää ja joilla kansalaisia pelottelee. Vääriä väitteitä liittyy esimerkiksi tähän niin sanottuun kermankuorintaan, liittyy veroparatiiseihin, liittyy siihen, että me tekisimme uudistusta, jossa potilasta joko alihoidetaan tai ylihoidetaan. Näin emme todellakaan toimi, vaan maksamme sairaan ihmisen hoitamisesta enemmän kuin terveen ihmisen hoitamisesta, tietysti.

Mutta mitä tulee tähän aikatauluun, niin varmistan vielä, että onhan niin, että mikäli ensi viikolla ei ole mahdollista tehdä kaikkia ratkaisuja, jotka liittyvät esimerkiksi voimaantuloon, joka on paljon kritiikkiä saanut kysymys, niin silloin tätä valmistelua [Puhemies koputtaa] jatketaan lähipäivinä ja lähiviikkoina.

16.38 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on ilmoittanut julkisuuteen aikataulun, jolla valinnanvapauslain-säädäntö eduskunnalle saatetaan. Tuosta päivästä voi laskea taaksepäin ajan, jonka tarvitsee arviointineuvosto, jonka tarvitsee laintarkastus, jonka tarvitsee ruotsinkielinen käännöstyö. Lisäksi meillä on ihan riittävästi töitä pykälän hiomisessa, niin että ne ovat varmuudella hiottuja niin sisältöjen osalta kuin sitten sen osalta, että ne olisi helpompi ymmärtää. Meillä on siinä töitä. Käytettävissä oleva aikataulu on tiukka, mutta se tulee riittämään.

Lausuntopalautteen osalta: Myös lausuntopalautteen työstäminen on aloitettu ministeriössä ensimmäisen lausunnon ministeriöön saapumisen jälkeen. On olemassa erittäin hyvä tieto siitä, mitä muutoksia lausuntopalautteen perusteella lakiin halutaan. Ja toisekseen, sekin on tässä nähty, että oppositiolla on näiltäkin osin, että mitä halutaan, parempi tieto kuin meillä hallituksella, joka kuitenkin yrittää [Puhemies koputtaa] niitä lausuntopalautteita-kin lukea.

16.40 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä lausuntokierros oli aika lailla hämmäntävää luettavaa, koska kritiikin määrä oli niin suuri, ja se kritiikki tuli ei suinkaan oppositiosta, jonka mielipidettä tässä yhteydessä ei kysytty, vaan alan toimijoilta, asiantuntijoilta ja kunnilta. Kiinnitin huomiota siihen, että jopa keskustajohtoinen Seinäjoen kaupunki antoi erittäin kriittisen lausunnon siitä, että tuleeko tämä toimimaan. Suuri huoli on siitä, että hallitus kokoaa tällaisesta valtaisaa mammuttia, joka yritetään yhtä aikaa saada voimaan 1.1.2019. Ja yhä useampi sanoo, että tässä on riski, että koko rakennelma sortuu ja meidän terveydenhuoltomme voi aidosti olla ongelmis-sa, jos tällaista valtaisaa mammuttia tehdään.

Eikö nyt olisi järkevää vaiheistaa niin, että maakuntauudistus tehdään ensin, jos se on hallituksen linja, ja sitten tehdään asteittain näitä muita ratkaisuja, jotka liittyvät terveydenhuoltoon ja markkinoiden avaamiseen yksityisille ja valinnanvapauteen? Onko pääministeri valmis siihen, että tällainen selkeä varhaistus — maakuntauudistus ensin, sen jälkeen tämä valinnanvapausratkaisu — ajallisesti tehtäisiin niin, että tämä olisi 2019—30 nähtävissä? [Eduskunnasta: Oikein hyvä kysymys!]

16.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy vielä tarkastaa tieto, kun edustaja Heinäluoma sanoi, että oppositiolta ei kysytty. Kyllä minun muistipaikallani on kohta, jossa puolueilta kysyttiin. Aina-kin edustamani puolue on ihan virallisen lausunnon antanut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2017 vp

Mutta mitä sitten tulee tähän vaiheistamiseen: toimeenpanosta ja toimeenpanon aikataulusta se, että lakiluonnos on ollut lausunnolla sen 8 viikkoa ja siinä on jo tietyt viimeiset päivät ja tietyt ensimmäiset päivät, joitten mukaan laki on määrä saada voimaan.

Toisekseen, lausuntopalaute ja sen osa tämän voimaantulon toimeenpanon aikataulusta on se, mitä me nyt tällä hetkellä hallituksen piirissä käsittelemme.

Sitten kolmas asia on se, mitä pitää tehdä yhdessä tai mitä pitää tehdä erikseen. Sen on kokemus osoittanut, että tässä muutoksessa, jota ollaan tekemässä, ei ole semmoista kohdtaa, josta ei tulisi laajamittaistakin kritiikkiä ja palautetta. On tehtävä valintoja, ja tässä yritetään tehdä se valinta, missä Suomen sosiaali- ja terveydenhuolto viedään malliin, joka on eurooppalaista mallia: ihminen saa itse valita. [Puhemies koputtaa] Toisekseen, me olemme rakentamassa hallintoa ja rahoitusta niin, että tuo valinta olisi mahdollista.

16.42 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hallitus ajoi pakkolaeilla siihen tilanteeseen, jossa julkisen alan pienipalkkaisilta työntekijöiltä leikattiin 30 prosenttia lomarahoja. Vaihtoehtona esitettiin muun muassa pyhätyölisien leikkaamista, eikä tämä tunnu edelleenkään unohtuneen, nimittäin kokoomuksen pormestariehdokas Jan Vapaavuori esitti tällä viikolla sunnuntaityölisien leikkaamista.

Arvoisa puhemies! Töitä riittää varmasti sosiaali- ja terveydenhuoltoalan sektorilla, sitä ei kukaan epäile, pääministeri Sipilä. Mutta sen sijaan sitä ihmetellään, että saako siitä enää kunnollista palkkaa. Attendohan haluaa jo leikata näitä palkkoja, joita sote-sektorilla maksetaan.

Ja edelleen kysyn: Mikä on esimerkiksi pienipalkkaisten julkisella sektorilla työskentelevien, joilla on työsuhdeasunto kunnalta, tilanne tämän sote-uudistuksen myötä? Saavatko he pitää työsuhdeasuntonsa [Puhemies koputtaa] vanhoilla ehdoilla, vai tuleeko tässäkin palkan leikkaus?

16.43 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysytte tätä samaa kysymystä jo tuossa edellisessä kysymyksessä, ja minä en pysty suoraan siihen vastaamaan. Nämä ovat juuri sellaisia kysymyksiä, että kun me käsittelemme täällä tätä lainsäädäntöä, niin minä luulen, että tämä tulee esille myös valiokuntatyössä. Mutta nämä ratkaistaan, kun väliaikahallinto tulee voimaan. Väliaikahallintohan ratkaisee jokaisessa maakunnassa sen, miten nämä henkilöstösiirrot tapahtuvat. Siinä yhteydessä käydään kyllä varmasti läpi myös tämä työsuhdeasuntoasia. Jos minulta kysytte, niin minun mielipiteeni tietysti on, että pitäisi pystyä löytämään sellaiset ratkaisut, että ihminen pystyy asumaan siinä asunnossa, missä tällä hetkelläkin asuu. Näin itse tämän asian tulkitsen. Kun tässä lainsäädäntö saadaan valmiiksi, äärimmäisen tärkeä vaihe on se, että joka maakunnassa, jokaisessa kunnassa käydään läpi myös nämä, mitä liittyy työsuhteisiin, ja nämä henkilöstösiirrot. Siinä kohtaa viimeistään tämä ratkaistaan jokaisen ihmisen kohdalla.

Kysymyksen käsittely päättyi.